

Plan odnowy miejscowości Momajny 2011-2017

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE.....	3
II.	CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI.....	4
1.	Położenie geograficzne.....	4
2.	Historia i zabytki.....	4
3.	Demografia.....	5
II.	ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI.....	7
III.	OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI.....	8
IV.	OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	8
V.	PRZEWIDYWANY KOSZT REALIZACJI ZADAŃ.....	10
VI.	HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU.....	11
VII.	PODSUMOWANIE.....	12

I. WPROWADZENIE

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to jedno z kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Polską w okresie integracji z Unią Europejską. Zasadniczym jej celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu istniejących dysproporcji w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2011” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz Gminy Barciany przy opracowaniu kierunków rozwoju miejscowości Momajny. Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich.

Przedstawiony Plan Odnowy będzie realizowany na obszarze miejscowości i sołectwa Momajny. Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu zarówno do funduszy UE jak również funduszy z Budżetu Gminy.

Uwarunkowania Planu Odnowy Miejscowości polegają na tym, że ma on lokalny charakter, obejmuje ograniczony teren jednej miejscowości i przygotowany jest (przy udziale przedstawicieli gminy) z inicjatywy i przez mieszkańców miejscowości.

Idea odnowy wsi wyrasta z przekonania, że odnowiona, doinwestowana i ożywiona kulturowo wieś odzyska swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, zapewni swoim mieszkańcom godziwy standard i jakość życia oraz zdoła zatrzymać młodzież na miejscu. Pozwoli zachować wiejski charakter i kulturową specyfikę.

Plan Odnowy ma charakter „planu małych kroków”, ale w kierunku wielkich celów. Małych kroków, które podejmowane przez mieszkańców przy finansowym i organizacyjnym wsparciu gminy doprowadzić mają do trwałej poprawy miejscowych warunków życia.

Projekt wprowadzonych do Planu zadań powstał w oparciu o wytyczne środowiska lokalnego i konsultacji społecznych.

II. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

1. Położenie geograficzne

Wieś Momajny leży w województwie Warmińsko – Mazurskim w powiecie kętrzyńskim w północnej części Gminy Barciany. Wieś Momajny jest główną miejscowością sołectwa Momajny, graniczy od zachodu z gminą Sępoleń, od wschodu z sołectwem Aptynty. Do sołectwa należą miejscowości: Maciejki, Piskorze, Rutka, Michałkowo. Sołectwo obejmuje obszar 1881,0392 ha i liczy 253.

2. Historia i zabytki

Nazwa niemiecka: Momehnen. Wieś kościelna, założona pod osłoną zamku w Gierdawach (dziś: Żeleznodorożnyj), gdyż okolice te często były nawiedzane przez niszczycielskie najazdy litewskie. Wielki marszałek Zakonu Krzyżackiego, Rudiger von Elner (1370-1374) wystawił dla wsi przywilej lokacyjny, oparty na korzystnym prawie chełmińskim, i zapewne dlatego miała nosić nazwę Marschalksdorf, czyli „Wieś Marszałka”. Pomimo jednak, że tutejszymi osadnikami byli Niemcy, miejscowa tradycja z czasów przedkrzyżackich była tak silna, że już 30 lat później utwierdziła się nazwa pochodzenia staropruskiego - Momeyn. Nazwa ta wywodziła się od pruskiego pola osadniczego z czasów przedkrzyżackich, które w poprawnym brzmieniu zwało się Mameinai - być może od imienia Mamonas.

Data przywileju lokacyjnego nie datuje powstania wsi. W rzeczywistości powstała ona nieco wcześniej. Świadczy o tym fakt, iż miejscowy karczmarz otrzymał prawo wyszynku wcześniej, niż datowano ów przywilej lokacyjny - otrzymał je mianowicie od wielkiego marszałka Henniga Schindelkopfa (1359-1370). Znamionuje to trudności z zasiedleniem całego przyznanego wsi obszaru - proces pozyskiwania osadników trwał zapewne szereg lat. Momajny zaś były - jak na tutejsze stosunki - wsią ogromną. Uzyskały aż 64 łany gruntów (1075,2 ha). Sołtys Thomas otrzymał dla siebie i swych synów 6 łanów, kościół 4 łany, a karczmarz Heinze - 1 morgę. Dokument lokacyjny dopuszczał możliwość osiedlania się, wśród chłopów niemieckich, także Prusów, ale wyraźnie ich dyskryminował, nakazując wymierzenie tej samej miary czynszu od rodła, co Niemcom od łanu, a więc dwa razy więcej (1 rodło = ok. 0,5 łana). Już w 1383 r. pojawia się proboszcz Johannes Scherner. Nowy kościół pobudowano na przełomie XV/XVI w. Spalił się w 1811 r. i odbudowano go w latach 1818- 1820, wykorzystując gotyckie partie murów obwodowych. W tej postaci dotrwał do naszych czasów, pod wezwaniem św. Piotra Apostoła.

Z upływem czasu Momajny stały się jedną z największych osad wiejskich na wschodnich terenach państwa krzyżackiego. Już bowiem równocześnie ze wsią, założono przy niej niemieckie dobro służebne (z powinnością służby zbrojnej, także wartowniczej) wielkości 10 łanów (1 68,4 ha).

Po wojnie trzynastoletniej (1454-1466) wieś utraciła swą samorządność, albowiem z nadania krzyżackiego stała się wsią prywatną. Właścicielem jej został były zaciężny rotmistrz Georg von Schlieben, który w zamian za należny żołd otrzymywał sute nadania majątkowe. Tym sposobem, jego potomkowie, rezydujący na zamku w Gierdawach (dziś: Żeleznodorożnyj), stali się najbogatszymi arystokratami w Prusach. Rzecz naturalna, że otrzymali przy tym tytuł hrabiowski. Oni też sprawowali patronat nad miejscowym kościołem, od 1525 r. ewangelickim. W 1785 r. wieś liczyła 30 chałup. W 1820 r. miała 208 mieszkańców, a w 1928 r. - 277. Po wojnie funkcjonowała tu szkoła, biblioteka, sala kinowa na 30 miejsc. W 1970 r. zamieszkiwało 276 osób.

3. Demografia

STATYSTYKA OSÓB POD WSKAZANYM ADRESEM

MOMAJNY

Mieszkańcy: stali i czasowi

Stan na dzień 2011-02-21

ZAMELDOWANYCH

kobiet	51	52 %
mężczyzn	47	48 %
RAZEM	98	

RODZAJ ZAMELDOWANIA

stali	93
czasowi	5

WIEK

	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
kobiet	9	31	11
mężczyzn	9	32	6
ogółem	18	63	17

STATYSTYKA OSÓB POD WSKAZANYM ADRESEM

MACIEJKI

STATYSTYKA OSÓB POD WSKAZANYM ADRESEM

PISKORZE

Mieszkańcy: stali i czasowi

Stan na dzień 2011-02-21

ZAMELDOWANYCH

kobiet	16	50 %
mężczyzn	16	50 %
RAZEM	32	

RODZAJ ZAMELDOWANIA

stali	31
czasowi	1

WIEK

	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
kobiet	3	10	3
mężczyzn	6	9	1
ogółem	9	19	4

STATYSTYKA OSÓB POD WSKAZANYM ADRESEM

RUTKA

Mieszkańcy: stali i czasowi

Stan na dzień 2011-02-21

ZAMELDOWANYCH

kobiet	2	40 %
mężczyzn	3	60 %
RAZEM	5	

RODZAJ ZAMELDOWANIA

stali	5
czasowi	0

WIEK

	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
kobiet	0	1	1
mężczyzn	0	2	1
ogółem	0	3	2

STATYSTYKA OSÓB POD WSKAZANYM ADRESEM

MICAŁKOWO

Mieszkańcy: stali i czasowi

Stan na dzień 2011-02-21

ZAMELDOWANYCH

kobiet	32	52 %
mężczyzn	29	48 %
RAZEM	61	

RODZAJ ZAMELDOWANIA

stali	61
czasowi	0

WIEK

	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
kobiet	7	19	6
mężczyzn	8	16	5
ogółem	15	35	11

III. ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI

Inwentaryzacja zasobów obejmuje te zasoby, które znajdują się w miejscowości oraz sołectwie Momajny i mogą być wykorzystane na rzecz odnowy i rozwoju miejscowości. Do tych zasobów należą zarówno mieszkańcy tworzący bezcenny kapitał społeczny, obiekty stanowiące dziedzictwo kulturowe, obiekty użyteczności publicznej oraz tereny, które mogą zostać zagospodarowane zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców.

1. Dziedzictwo kulturowe

Kościół parafialny w Momajnach to świątynia, która została wymieniona w źródłach bardzo wcześnie w porównaniu z innymi kościołami w okolicy. Pierwszą wzmiankę o kościele posiadamy z roku 1373, natomiast już w kolejnym dokumencie z 1383 r. wspomina się proboszcza tej świątyni. Główny zrąb obecnej świątyni pochodzi jednak z czasów późniejszych, to jest z wieku XV i XVI, kiedy tutejszy proboszcz podlegał dziekanowi w Sępopolu. Przebudowy miały miejsce także w okresie późniejszym, a największy z nich po wielkim pożarze kościoła dnia 8 grudnia 1811 r. Wówczas to przez kilka lat nie prowadzono budowy z racji wojen napoleońskich i dopiero w latach 1818-1820 odbudowano wypaloną konstrukcję.

W Maciejkach znajduje się okazały dwór z początków XX wieku. Jest to budowla parterowa, wybudowana na rzucie prostokąta, z obustronnymi ryzalitami na elewacjach wzdłużnych. Dwór przykryty jest dachem dwuspadowym. Po likwidacji PGR dwór jest własnością prywatną. Przy dworze znajduje się park.

2. Infrastruktura społeczna

- Świetlica Wiejska w Momajnach
- boisko

3. Infrastruktura Techniczna

- Sieć wodociągowa
- Sieć energetyczna
- Częściowe podłączenie do sieci telekomunikacyjnej
- Drogi gminne i powiatowe
- Komunikacja autobusowa

4. Kapitał społeczny i ludzki

Mieszkańcy Momajny są osobami o dużej aktywności społecznej. Z ich inicjatywy realizowanych jest wiele przedsięwzięć o charakterze kulturalnym, sportowym czy religijnym. W celu zwiększenia zaangażowania większej grupy mieszkańców w życie społeczne wsi niezbędna jest większa integracja ze społecznością lokalną, szczególnie osób, które w ostatnim czasie przybyły na teren miejscowości.

5. Tereny do zagospodarowania

W Momajnach znajdują się liczne tereny do zagospodarowania w celu poprawy estetyki wsi oraz stworzenie nowych miejsc służących integracji społeczeństwa. W przeciągu kilku lat planuje się zagospodarować tereny przy stawach w sołectwie. Będzie to miało istotny wpływ na poprawę wizerunku i estetyki miejscowości.

6. Gospodarka i rolnictwo

- a) gospodarstwa rolne indywidualne
- b) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

IV. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI

Mocne strony:

- brak uciążliwego dla środowiska przemysłu,
- niski poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego,
- w miejscowości znajduje się zabytkowy kościół,
- istnienie terenów do zagospodarowania,
- rozwinięta sieć energetyczna,
- rozwinięta sieć telekomunikacyjna,

Słabe strony:

- nie najlepszy stan techniczny dróg,
- brak chodników zapewniających bezpieczeństwo ruchu pieszych,
- niedostępność szerokopasmowego Internetu,
- brak zagospodarowania wolnego czasu dorosłych, młodzieży i dzieci,
- niepełne oświetlenie wsi
- znaczna emigracja zarobkowa ludzi młodych

Szanse:

- możliwość pozyskania funduszy unijnych na rozwój obszaru,
- promocja Gminy i miejscowości, jej pozytywny wizerunek,
- wzrost aktywności lokalnej społeczności,
- gotowość ludzi młodych do podjęcia pracy,

Zagrożenia:

- trudności w pozyskaniu kapitału na inwestycje,
- bezrobocie,
- wzrost kosztów utrzymania,
- zły stan techniczny dróg,
- brak perspektyw rozwoju rynku pracy
- powolne i skomplikowane uruchamianie środków z funduszy strukturalnych UE,

V. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Uzupełnienie i poprawa oświetlenia

Zadanie polega na wymianie lamp na energooszczędne oraz dobudowie nowych punktów świetlnych, tak aby zapewnić bezpieczeństwo ruchu pieszych.

Naprawa dróg gminnych

Zadanie polega na utrzymaniu dróg gminnych w dobrym stanie technicznym, wykonanie profilowania i utwardzania podłoża, naprawa przepustów oraz rowów przydrożnych. Realizacja zadania przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa i komfortu jazdy kierowców.

Położenie chodników w Momajnach i Maciejkach

Zadanie polega na położeniu chodników wzdłuż dróg przebiegających przez teren miejscowości. Obecnie w miejscowościach nie ma chodników. Budowa chodników to zadanie zmierzające do poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego mieszkańców wsi.

Modernizacja drogi do cmentarza, powiększenie postoju oraz doprowadzenie wody na cmentarz

Zadanie polega na utwardzeniu drogi prowadzącej do cmentarza oraz na przesunięciu ogrodzenia i utworzeniu miejsca na parking. Obecnie przy cmentarzu nie ma miejsca na parkowanie. Doprowadzenie wody na cmentarz ułatwi ludziom odwiedzającym groby utrzymanie estetyki grobów.

Oczyszczenie stawów przeciwpożarowych w miejscowościach: Momajny i Michałkowo oraz zagospodarowanie terenów wokół stawów

Zadanie polega na oczyszczeniu stawów znajdujących się w Momajnach i Michałkowie, jak również zagospodarowanie terenów wokół nich. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców i estetyki miejscowości.

Renowacja kościoła parafialnego

Zadanie polega na odrestaurowaniu wieży kościoła, renowacji wnętrza kościoła (odrestaurowanie organów), odnowieniu ogrodzenia wokół kościoła a także wybudowaniu parkingu przy kościele. Realizacja zadania przyczyni się do zachowania kulturowej spuścizny obszaru, podniesie atrakcyjność turystyczną miejscowości oraz wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców.

Organizacja imprez kulturalnych

Zadanie polega na organizowaniu imprez kulturalnych takich jak: „Dzień Kobiet”, „Dzień Dziecka”, „Dożynki”, „Mikołajki”, „Sylwester”

Modernizacja i ogrodzenie boiska za świetlicą w Momajnach

Zadanie polega na modernizacji boiska za świetlicą, poprawieniu nawierzchni boiska, a także ogrodzeniu boiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy infrastruktury społecznej w miejscowości oraz zapewni dzieciom i młodzieży korzystającej z boiska większe bezpieczeństwo.

Położenie nowej podłogi w świetlicy wiejskiej w Momajnach

Zadanie polega na wymianie starej zarywającej się podłogi na nową. Przyczyni się to do zwiększenia bezpieczeństwa osób przebywających na świetlicy.

VI. PRZEWIDYWANY KOSZT REALIZACJI ZADAŃ

L.p	Działanie	Cel	Kwota	Źródła
1	Uzupełnienie i poprawa oświetlenia	Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców	40 000,00 zł	PROW 2007-2013 Oś 3 i 4 Działanie odnowa i rozwój wsi; Budżet gminy
2	Naprawa dróg gminnych	Poprawa warunków życia mieszkańców	60 000,00 zł	Budżet gminy
3	Położenie chodników w Momajnach i Maciejkach	Poprawa bezpieczeństwa i komfortu pieszych	80 000,00 zł	PROW 2007-2013 Oś 3 i 4 Działanie odnowa i rozwój wsi; Budżet gminy
4	Modernizacja drogi do cmentarza, powiększenie postojów oraz doprowadzenie wody na cmentarz	Poprawa warunków życia i bezpieczeństwa mieszkańców	40 000,00 zł	PROW 2007-2013 Oś 3 i 4 Działanie odnowa i rozwój wsi; Budżet gminy
5	Oczyszczenie stawów przeciwpożarowych w miejscowościach: Momajny i Michałkowo oraz zagospodarowanie terenów wokół stawów	Poprawa warunków życia i bezpieczeństwa mieszkańców	40 000,00 zł	PROW 2007-2013 Oś 3 i 4 Działanie odnowa i rozwój wsi; Budżet gminy
6	Renowacja kościoła parafialnego	Zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego obszaru	40 000,00 zł	Ministerstwo Kultury i dziedzictwa narodowego LEADER Oś 4 zachowanie dziedzictwa historycznego; Budżet gminy
7	Organizacja imprez kulturalnych	Poprawa warunków kulturalnych	10 000,00 zł	Fundusz sołecki; Budżet gminy
8	Modernizacja i ogrodzenie boiska za świetlicą w Momajnach	Poprawa warunków życia dzieci i młodzieży	10 000,00 zł	Budżet gminy
9	Położenie nowej podłogi w świetlicy wiejskiej w Momajnach	Poprawa bezpieczeństwa i estetyki wewnątrz świetlicy	5 000,00 zł	Budżet gminy; Fundusz sołecki

VII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU

Rodzaj zadania	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Uzupełnienie i poprawa oświetlenia	X						
Naprawa dróg gminnych	X	X	X	X	X	X	X
Położenie chodników w Momajnach i Maciejkach		X	X				
Modernizacja drogi do cmentarza, powiększenie postoju oraz doprowadzenie wody na cmentarz			X				
Oczyszczenie stawów przeciwpożarowych w miejscowościach: Momajny i Michałkowo oraz zagospodarowanie terenów wokół stawów		X					
Renowacja kościoła parafialnego		X		X			
Organizacja imprez kulturalnych	X	X	X	X	X	X	X
Modernizacja i ogrodzenie boiska za świetlicą w Momajnach		X					
Położenie nowej podłogi w świetlicy wiejskiej w Momajnach	X						

VIII. PODSUMOWANIE

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań, których istotą jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfikacją społeczną i kulturową.

Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi jako lokalnego ośrodka rozwoju kultury, sportu i rekreacji.

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Momajny ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu w sprawy wsi, zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości Momajny rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy w Barcianach. Wdrożenie Planu zaleca się Wójtowi Gminy Barciany.

Korzyści wynikające z posiadania Planu Odnowy:

1. Plan umożliwi efektywne gospodarowanie zasobami takimi, jak środowisko, ludzie, infrastruktura i środki finansowe.
2. Zapisanie tego procesu w formie dokumentu umożliwi stałą ocenę postępów i korygowanie błędów przez wszystkich członków społeczności lokalnej
3. Dokument umożliwi zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie różnych opinii, pomysłów i koncepcji często wymaga kompromisu. Osiągnięty na drodze otwartej dyskusji pozwala na wypracowanie strategii, z którą będzie identyfikowała się społeczność lokalna.
4. Tworzenie Planu Odnowy sprzyja realistycznej ocenie mocnych i słabych stron miejscowości a przez to przyjrzenie się możliwościom oraz potencjalnym problemom, które mogą się pojawić w przyszłości. W ten sposób można uniknąć wielu trudności.